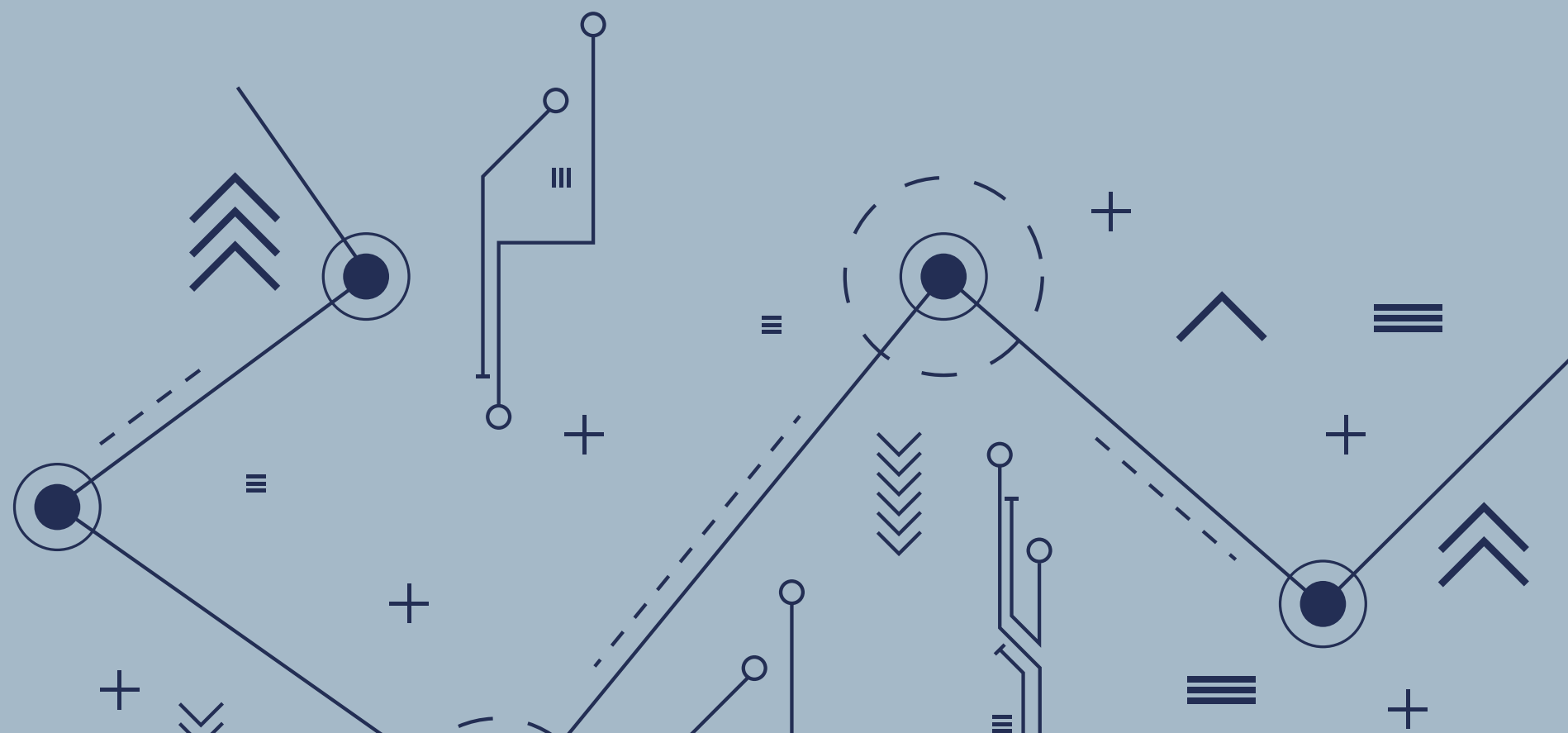

Hva er næringslivets behov for videregående opplæring i Vesterålen?

22.03.2024

Vesterålen Næringslivssamarbeid har bestilt og finansiert kartleggingen og rapporten. Oppdraget ble utført av Egga Utvikling AS.

EGGA
UTVIKLING

01

Kartleggingen

Om oppdraget, metodikk og tidslinje

02

Respondenter

Hvem har svart på undersøkelsen?

03

Tilbudstruktur og kompetanse

Hva er næringslivets behov?

04

Rekruttere og beholde

Hvordan jobber bedrifter i regionen med dette?

05

Resultater og funn

Hva er næringslivet sitt behov for videregående opplæring i Vesterålen?

Innsikt

Presentasjon 21. mars 2024

En såkalt "touch table" kan brukes til visualisering i ulike fag. Elevene ser på et satellittbilde fra Phoenix, Arizona. Det er vist i "falske" farger som fremhever vegetasjonen med rød farge. (romteknologi - Andøy vgs)

01. Kartleggingen

Skal Vesterålen være den mest lønnsomme regionen i fremtida, kan vi ikke miste utdanningstilbud. Vi må styrkes.

500 nye sysselsatte i 2023 - 312 i Vesterålen

I løpet av 2023 ble det skapt 500 nye jobber i Nordland.
Av disse ble 312 etablert i Vesterålen.

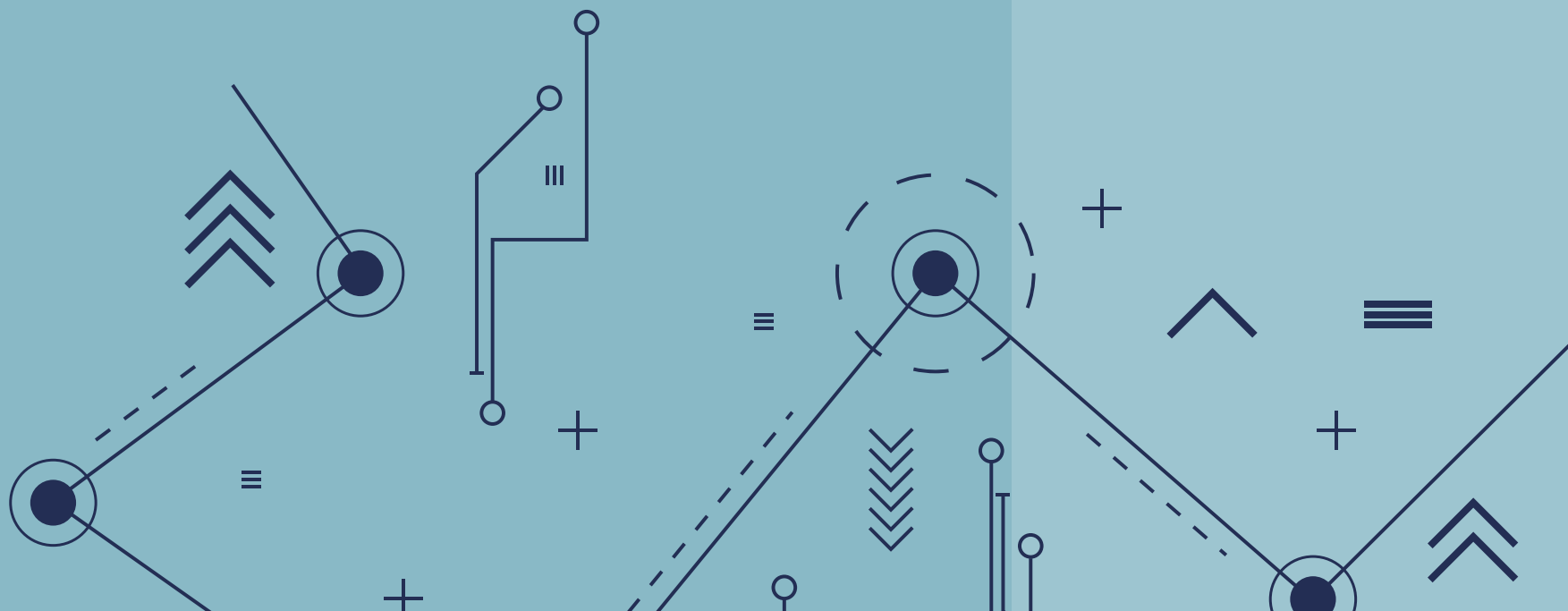
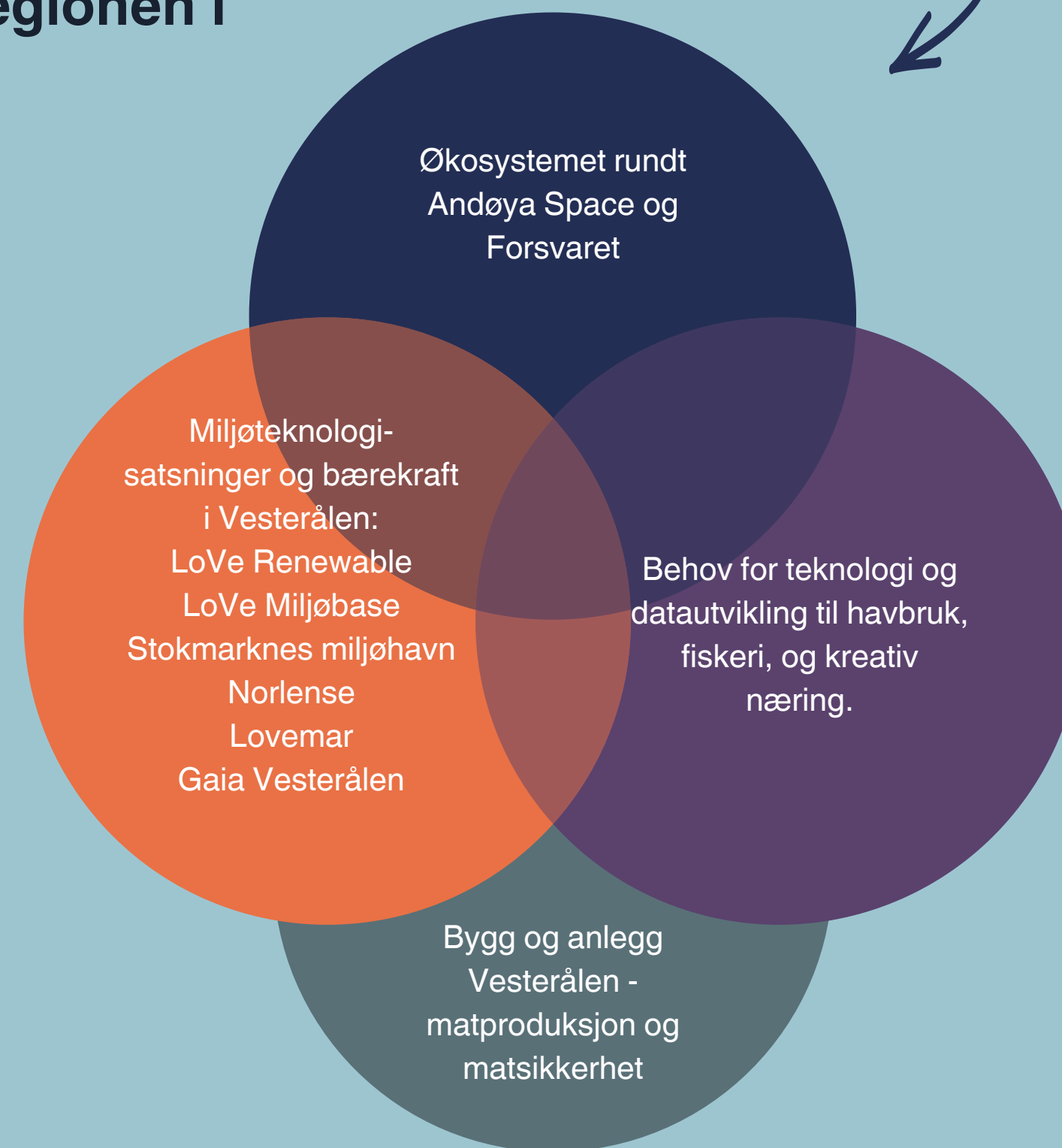
Mest lønnsomme region i Nordland

I 2023 var det Vesterålen som var den mest lønnsomme regionen i Nordland med en gjennomsnittlig drifts margin på hele 16,2 prosent.

Kilde: Indeks Nordland

Kompetanse og arbeidskraft er nøkkelfaktorer for regionens posisjon.

Spennende satsninger

01. Kartleggingen

Om oppdraget

I 2024 skal det utarbeides ny tilbudsstruktur for videregående skoler i Nordland for de neste fire årene. Til arbeidet med forslaget, vil fylkeskommunen ha innspill om behov for videregående opplæring.

Vesterålen Næringslivssamarbeid (VNS) mener kompetanse og arbeidskraft er avgjørende for å bevare og utvikle næringslivet vårt. VNS initierte derfor en kartlegging av næringslivet sitt behov for videregående opplæring i Vesterålen, som grunnlag for felles innspill til Nordland fylkeskommune. På den måten bidrar VNS til at næringslivets behov blir hørt i utforming av forslag til ny skolestruktur for VGS i Nordland og Vesterålen.

EGGA Utvikling AS ble engasjert til å utføre oppdraget.

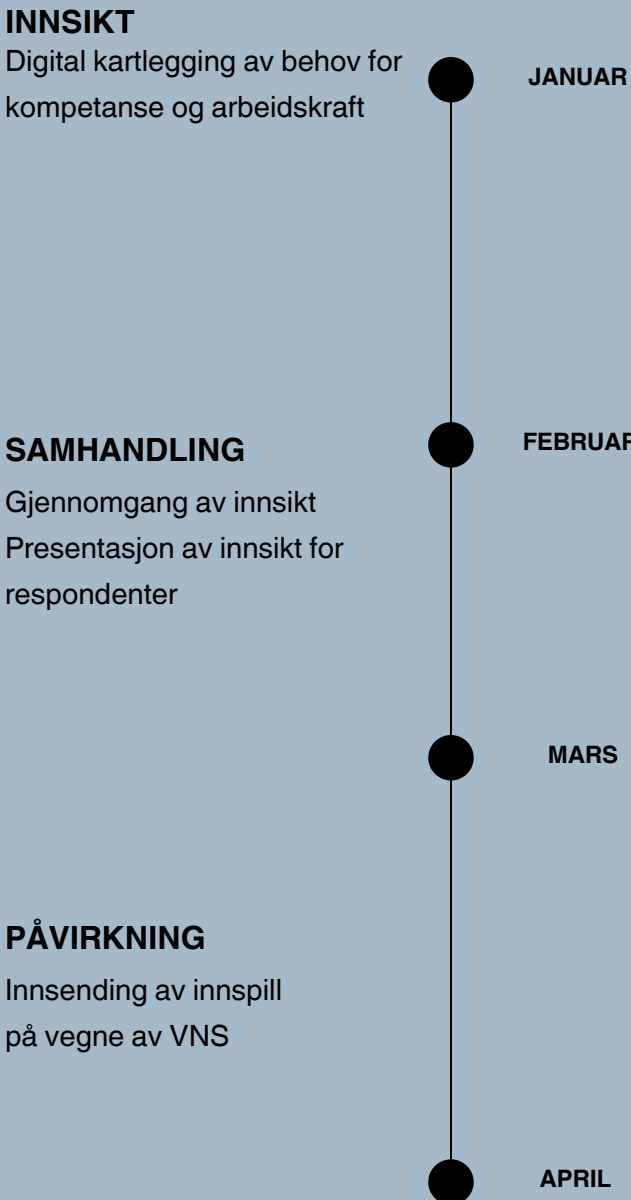

Metodikk og tidslinje

Nordland fylkeskommune ønsker en bred medvirkningsprosess i til sin utarbeidelse av forslag til tilbudsstruktur. De har derfor etablert en digital portal, slik at alle som ønsker, kan gi innspill ut mars måned 2024.

Ut fra tema og spørsmål i portalen, ble det utformet en spørreundersøkelse. Denne ble åpnet og distribuert av VNS til medlemsbedrifter, næringsforeninger og bedrifter i Vesterålen i perioden 25.01- 11.02.2024.

Egga Utvikling har systematisert og oppsummert innspillene. Oppsummeringen er grunnlag for VNS sitt felles innspill til Nordland fylkeskommune om tilbudsstruktur og kompetansebehov i Vesterålen.

Andøy kommune

Andenes Husflid og Brukskunst AS
Andfjord Salmon AS
Andøya Space
Arresten AS
Coop
Egga Utvikling
HRP AS
Karstein Kristiansen Entreprenør AS
Leonhard Nilsen og Sønner AS
Marmelkroken AS
Myreze
Nordkraft AS
Nordmela Landhandleri & kafe
Nordvik AS
Opplæringskontoret i Vesterålen
Plussfokus Relasjonsveiledning
Reno-Vest IKS
Vesterålen Idrettsklinikk AS
Vesterålen Vekst AS

Lødingen kommune

Egga Utvikling
HRP AS
Kanstad Trelast AS
Nordkraft AS
Opplæringskontoret i Vesterålen
Reno-Vest IKS

Bø kommune

Egga Utvikling
Egil Kristoffersen & Sønner AS
Hotell Regine
HRP AS
Opplæringskontoret i Vesterålen
Ottar Bergersen & Sønner AS
Radio Bø SA
Reno-Vest IKS
Ringstad Resort
Vesterålskraft

Hadsel kommune

Advokatfirmaet Øraker AS
Bergitha og Økolonialen
Egga Utvikling
HRP AS
Kronstein Produksjon AS
Kronsteingruppen
Kvitnes gård / Kvitnes drift as
Melbu Systems AS
Nordkraft AS
Nordlaks
Opplæringskontoret i Vesterålen
Quality Hotel Richard With
Reno-Vest IKS
Trykkmann Profil AS
Vesteraalens Avis

Sortland kommune

Akvakultur i Vesterålen
Andfjord Salmon AS
BIK BOK
Egga Utvikling
EI-Team AS
HRP AS
Kanstad Trelast AS
Kronstein Produksjon AS
Kronsteingruppen
Kulturfabrikken Sortland KF
Nilsson Haras AS
Nordvik AS
Opplæringskontoret for Nordre Nordland
Opplæringskontoret i Vesterålen
Reno-Vest IKS
Scandic Sortland
Serit Hålogaland / IT Partner Harstad AS
Skibsgården AS
Sortland Arbeidssenter
Sortland Storsenter
Torleif Steiro AS, avd. UTE
Vesteraalens AS
Vesterålskraft
Wiik Beauty AS

Øksnes kommune

BioMar AS
Egga Utvikling
Gunnar Klo Holding AS
HRP AS
Kronsteingruppen
Myre Kysthotell as
Opplæringskontoret i Vesterålen
Reno-Vest IKS
Vesterålskraft

55

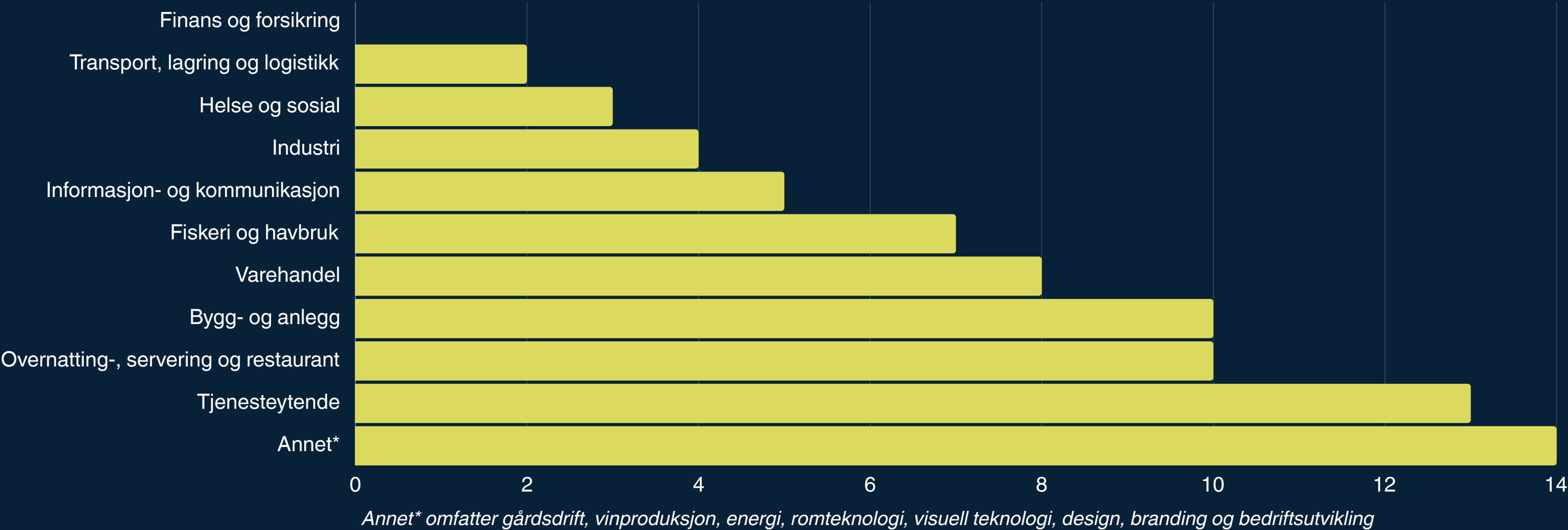
bedrifter

3976

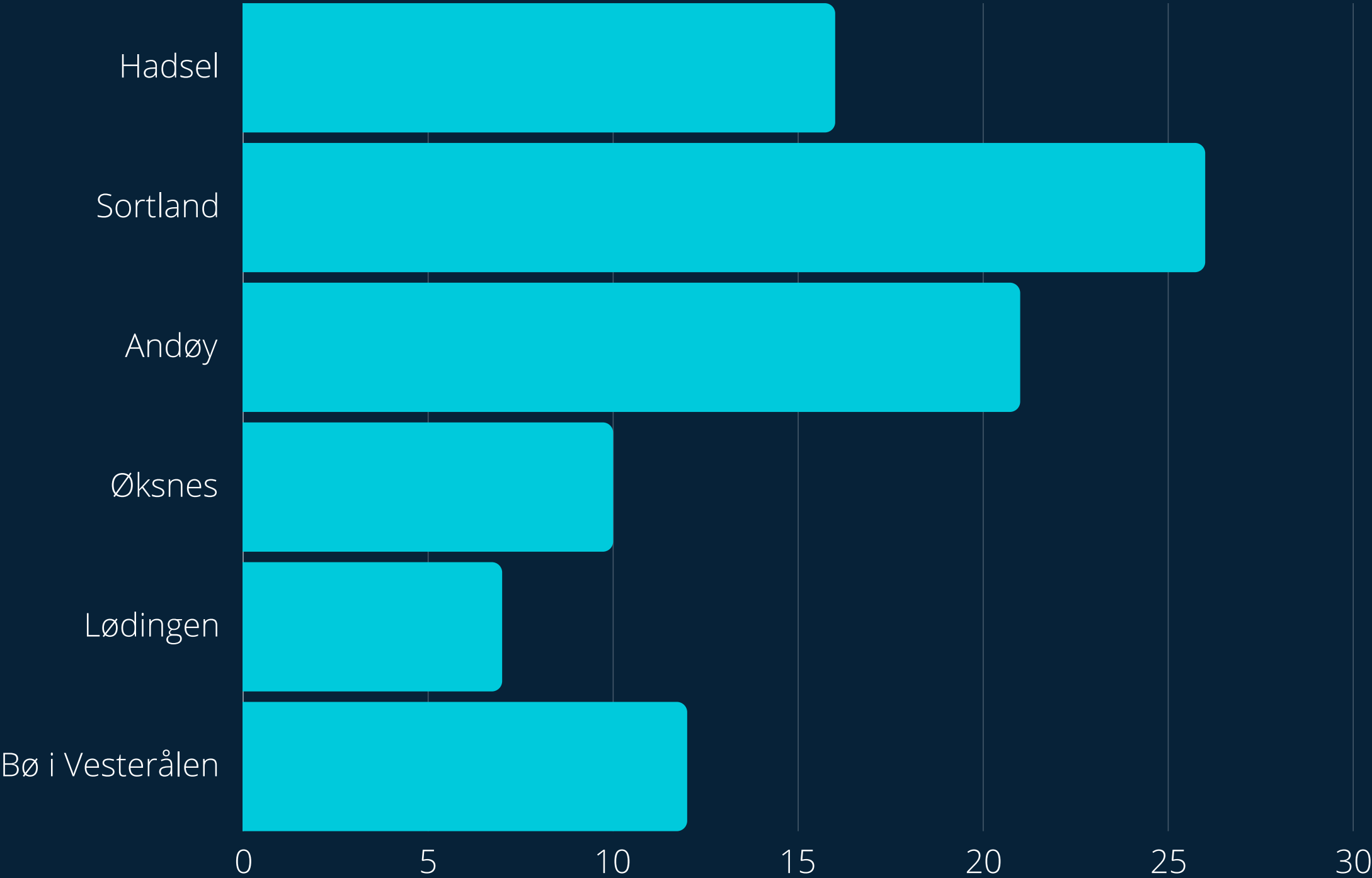
ansatte

02. Respondenter

Bransjer og næringer

Antall
bedrifter som
svarte per
kommune.

Hva er næringslivets behov?

Nordland fylke har i dag 16 videregående skoler, hvorav tre er i Vesterålen og har et relativt bredt tilbud. Når forslag til tilbudsstruktur skal utarbeides i vår, vurderes det særlig ut fra disse kriteriene:

- elevtall- og prognoser
- historiske søkertall
- arbeids- og næringslivets behov
- tilgang på læreplasser
- regionalisering
- økonomiske rammer

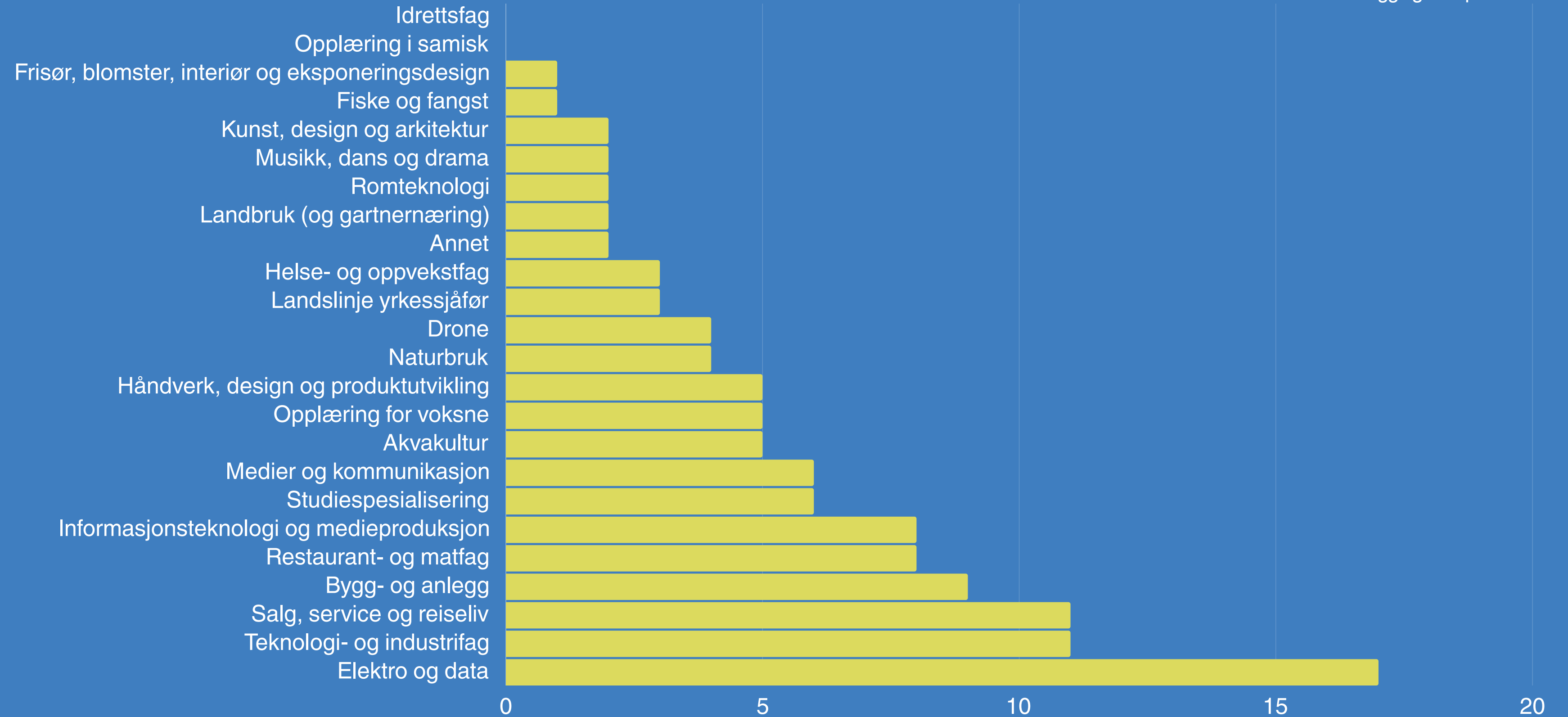
I kartleggingen ble det bedt om innspill knyttet til en konkret skole, et konkret utdanningstilbud og innspill til disse.

Det er også spurt om hvilke opplæringstilbud, ferdigheter og kompetanser bedriftene vurderer som kritiske for seg og sin bransje.

Her oppsummeres

- generelle innspill
- innspill knyttet til konkret utdanningsprogram,
- innspill om behov for ferdigheter og kompetanser

03 Tilbudsstruktur og kompetanse

03 Tilbudsstruktur og kompetanse

Generelle innspill

Fra kartleggingens spsm. nr. 9 “Ditt innspill”

Behov for faglært arbeidskraft

Det er et gjennomgående og generelt behov for faglærte arbeidere innen ulike bransjer.

Dette gjelder spesielt innen innen bygg- og anleggsbransjen, rørleggerfaget, elektrofaget, automasjon og kjemi- og prosessfag.

Samarbeid skole og arbeidsliv

Næringslivet ønsker å bidra til å videreutvikle og forbedre eksisterende utdanningsprogrammer for å bidra til høy kvalitet og praksis relevant innhold.

For å oppnå det må næringslivet og skolene samarbeide systematisk om praksis, læretid etter skoleløp og utveksling av lærekrefter. Skoleeier oppfordres til å rette for dette med incentiver, ressurser og felles møteplasser.

Fleksibilitet: kombi-klasser og 0+4

Skolene må få verktøy for å håndtere konjunkturer i tilsøkningen og få økt lokal frihet til å sette sammen kombinasjonsklasser. Konkret gjelder dette for program som er avgjørende for næringen i regionen, som f.eks. industri teknologi vg2 og kjemi- og prosessoperatørfaget vg2, hvor ulikt antall elever i fagene kan ta fellesfag sammen og programfag hver for seg. Samt tilrettelegging for 0+4-løp.

Variert utdanningstilbud

Det fremheves behovet for et variert utdanningstilbud som inkluderer både yrkesfaglige utdanninger og studiespesialisering, for å imøtekomme ulike interesser og behov blant elevene.

Tilbud må speile kompetansebehov

Næringslivet i Vesterålen vil ha en tilbudsstruktur som er relevante og møter arbeidsmarkedets behov når tilbud skal rulleres.

Utdanningstilbudet i Vesterålen må speile kompetansebehovet til næringslivet i Vesterålen.

Geografisk tilgjengelighet

Det etterlyses utdanningstilbud som er geografisk tilgjengelige og som reduserer behovet for ungdommer å flytte hjemmefra tidlig i utdanningsløpet. Sees sammenheng mellom geografisk avstand og synkende rekruttering.

Når ungdom først må flytte, er det viktig at de blir ivaretatt og har tilbud utenom skolen. Det må avsettes ressurser som gjør at elever og foresatte opplever trygghet, trivsel og motivasjon også utenfor klasserommet.

03 Tilbudsstruktur og kompetanse

Innspill knyttet til konkrete utd. program

Fra kartleggingens spsm. nr. 9 “Ditt innspill”

Elektro- og datateknologi

Næringslivet melder om stort behov for kompetanse innen automasjon, nettverk, datasikkerhet og kunstig intelligens, samt behovet for en utdanning som reflekterer næringslivets krav og muliggjør direkte overgang til relevant høyere utdanning.

Viktig at tilbudet opprettholdes og videreutvikles i samarbeid med lokalt næringsliv. Sterkt ønske om å bidra til å synliggjøre yrkesmulighetene innen fagområdet for ungdom i regionen.

Salg, service og reiseliv

Viktig å behold og styrke eksisterende tilbud for å utvikle næringer knyttet til reseliv og handel. Behov for aktiv rekruttering, synliggjøre muligheter og knytte arbeidsliv og skole tettere! Næringslivet ønsker flere med fagbrev innen salg og service for å opprettholde service- og handelsstand med høy kvalitet.

Teknologi- og industrifag

Særlig innen industr i og matproduksjon meldes kritisk behov for kompetanse og fagarbeidere innen prosess- og kjemifaget, industrimekanikk, automasjon og industrideknologi for å utvikle posisjonen til store næringer i regionen.

Konkret pekes det på behov for å styrke tilbudet innenfor Vg2 Kjemiprosess- og labratoriefag, og Vg2 Indusstrideknologi i Vesterålen for å møte etterspørselen fra industrien.

Restaurant- og matfag

Helårlig drift og synlighet av reiselivet i Vesterålen betinger kompetanse i markedsføring og digital fomidling; KI (AI) til bruk i nasjonal og internasjonal markedsføring og salg. Behov for fagopplæring i reiseliv, samt salg, markedsføring og kokk/servitør for å imøtekomme etterspørsel innen reiseliv.

Regionen har stort potensiale i å knytte fiskeri, havbruk og naturbruk til restaurant og matfag!

Bygg- og anlegg

Betydelig behov for kompetanse innen bygg- og anleggsgfag, spesielt for fagarbeidere innen betong- og tømrerfag.

Ønske om tettere samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner, næringsliv og myndigheter for å møte behovet og sikre en bærekraftig fremtid for bygg- og anleggsnæringen i regionen.

Informasjonstek. og medieprod.

Kompetanse som er relevant for en rekke bransjer, for god kommunikasjon, markedsføring og formidling for både salg og rekruttering.

Medielinje i regionen er viktig for rekruttering til bransjen. Og næringslivet uttrykker ønske om samarbeid mellom medielinje og mediebedrifter.

03 Tilbudsstruktur og kompetanse

Studiespesialisering

I tillegg til de viktige yrkesfagutdanningene trenger vi et sterkt fagmiljø for studiespesialisering i Vesterålen, med både generell og spesiell studiespesialisering. Helst spesialisering der ungdom kan ta relevante fag innenfor f.eks. naturbruk eller elektro/automasjon samtidig som de får gen. studiekompetanse og kan gå direkte til høyere utdanning. For fiskeri- og havbruksnæringen er det viktig at vi rekrutterer lokal ungdom til utdanninger innen f.eks. biologi, fiskehelse, ingeniør og lignende. .

Næringslivet trenger økonomi, ledelse, språk, HR og organisasjon, strategi, marked og juss. Fagretninger som energi og klima er etterspurte tjenester, som vil bli enda viktigere fremover.

Drone- og romteknologi

Regionen har landets eneste linje for utdanning innen Vg3 romteknologi,. Dette er både et spennende og unikt tilbud som ble utviklet i samarbeid med Andøya Space – Norges eneste operative romsenter.

Store muligheter for samarbeid på høyt faglig nivå mellom skole og bedrifter i hele regionen.

Innspill knyttet til konkrete utd. program

Fra kartleggingens spsm. nr. 9 “Ditt innspill”

Naturbruk og akvakultur

Flere elever i blå næringene krever prioriterte utdanningstilbud både på sjø og land. Rekrutteringsbehovet i oppdrettsnæringen øker, med fokus på fagbrev som industrimekaniker, elektro, automasjon osv.

Utdanningstilbudene er avgjørende for å opprettholde bosetning i distriktet, som følge av blå og grønne næringer sin posisjon.

Opplæring for voksne

Voksenopplæring i nærmiljøet er viktig for at det skal være mulighet for å heve kompetansen til folk som av en eller annen grunn har stoppet opp med utdanning og trenger fag for å komme seg videre. Dette gjelder også for kommunens tilbud til flyktninger og midlertidige Vesterålinger. Særlig norsk-opplæring er viktig for lykkes med integrering.

Næringslivet peker økt behov for fleksible- og modul-baserte tilbud, slik at vesterålinger kan ta utdanning uten å flytte fra regionen. Det gjelder både høyere utdanning, men også tilbud som bidrar at man kan fullføre vg.opplæring og oppnå fagbrev. Dette er prosjektet Utdanningsløftet (i regi av Karriere Nord) et godt eksempel på.

Håndverk, design og produktutvikling

Fremtidens jobber krever kreativitet, spesielt viktig i distriktene. Kreative tilbud gir elever samarbeidsferdigheter som er verdifull kompetanse i samfunnet.

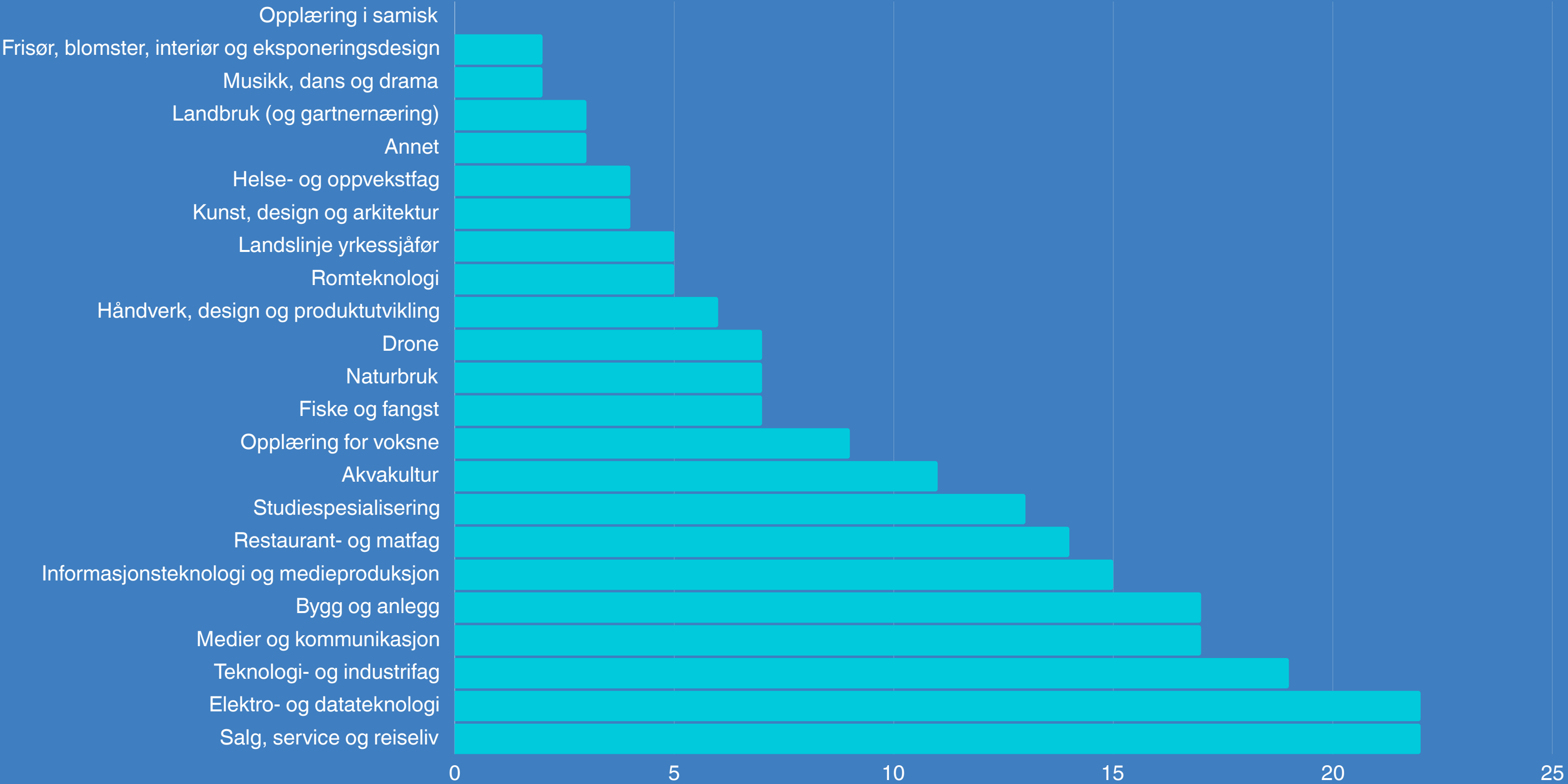
Kreative næringer har lang tradisjon og stort potensiale i Vesterålen. Elever i fag som Musikk, Dans og Drama kan bruke sin kompetanse i ulike yrker. Samarbeidet mellom ulike kulturfagmiljøer i Vesterålen er viktig, og nedskalering av tilbudet innen Musikk, Dans og Drama vil få store konsekvenser for regionen.

I Vesterålen er det et finstemt samspill mellom de ulike fagmiljøene innen kulturfeltet med en etablert samarbeidsstruktur mellom Musikk, Dans og Drama og kulturskolene i regionen, filmfestival, og deltakelse i det frivillige kulturlivet. Det vil derfor få store konsekvenser for alle områdene dersom tilbudet Musikk, Dans og Drama blir nedskalert i regionen.

03 Tilbudsstruktur og kompetanse

Hvilke vg. tilbud er viktige for din bedrift?

Fra kartleggingens spsm. nr. 10

Samlet sett viser innspillene et mangfold av kompetansebehov. Håndverksfag, teknisk kompetanse, ledelses- og økonomikompetanse, samt digital kompetanse fremstår som spesielt kritiske for flere bransjer.

Kort fortalt - om hvilke ferdigheter og kompetanser vurderes som kritiske for din bedrift og bransje?

03 Tilbudsstruktur og kompetanse

Hvilke ferdigheter og kompetanser vurderer du som kritiske for din bedrift og bransje?

Praktisk arbeid og håndverk

Sterkt behov for ungdommer som er villige til å utføre praktisk arbeid og som har en sterk arbeidsmoral.

Stort behov for kompetanser innen tømrer- og betongfag, rørlegger, elektrofaget, mekanikk, og andre håndverksfag

Faglig utdanning og videreutdanning

Behovet for å utdanne fagarbeidere i regionen, som ingeniører, lærere, og andre yrkesgrupper er avgjørende for å sikre tilgangen på kvalifisert arbeidskraft.

Teknisk kompetanse

Kompetanse innen elektro, automasjon, fjell- og bergverk, og prosessfag er viktige for ulike bransjer, inkludert havbruk, industri, og IT-sektoren.

Avgjørende kompetanser for å utvikle store aktører i næringslivet i Vesterålen.

Kommunikasjon og samfunnsforståelse

Kompetanse innen kommunikasjon, media, salg, og service er viktig for å markedsføre produkter og tjenester, samt for å opprettholde god kundekontakt.

Ledelses- og økonomikompetanse

Generell kompetanse innen økonomi og ledelse er nevnt som viktig, spesielt for å styrke konkurranseevnen til bedrifter og sikre bærekraftig drift.

Teknologi og digitalisering

Dette omfatter kompetanse innen IT, datasikkerhet, nettverk, skytjenester, og innovasjon, som er nødvendig for å holde tritt med den stadig økende digitaliseringen av næringslivet.

Havbrukskompetanse

For havbruksnæringen er det behov for kompetanse innen fiskehelsebiologi, yrkesfaglig kompetanse for havbruk, og kunnskap om drift og vedlikehold av anlegg.

Bærekraft og miljøforståelse

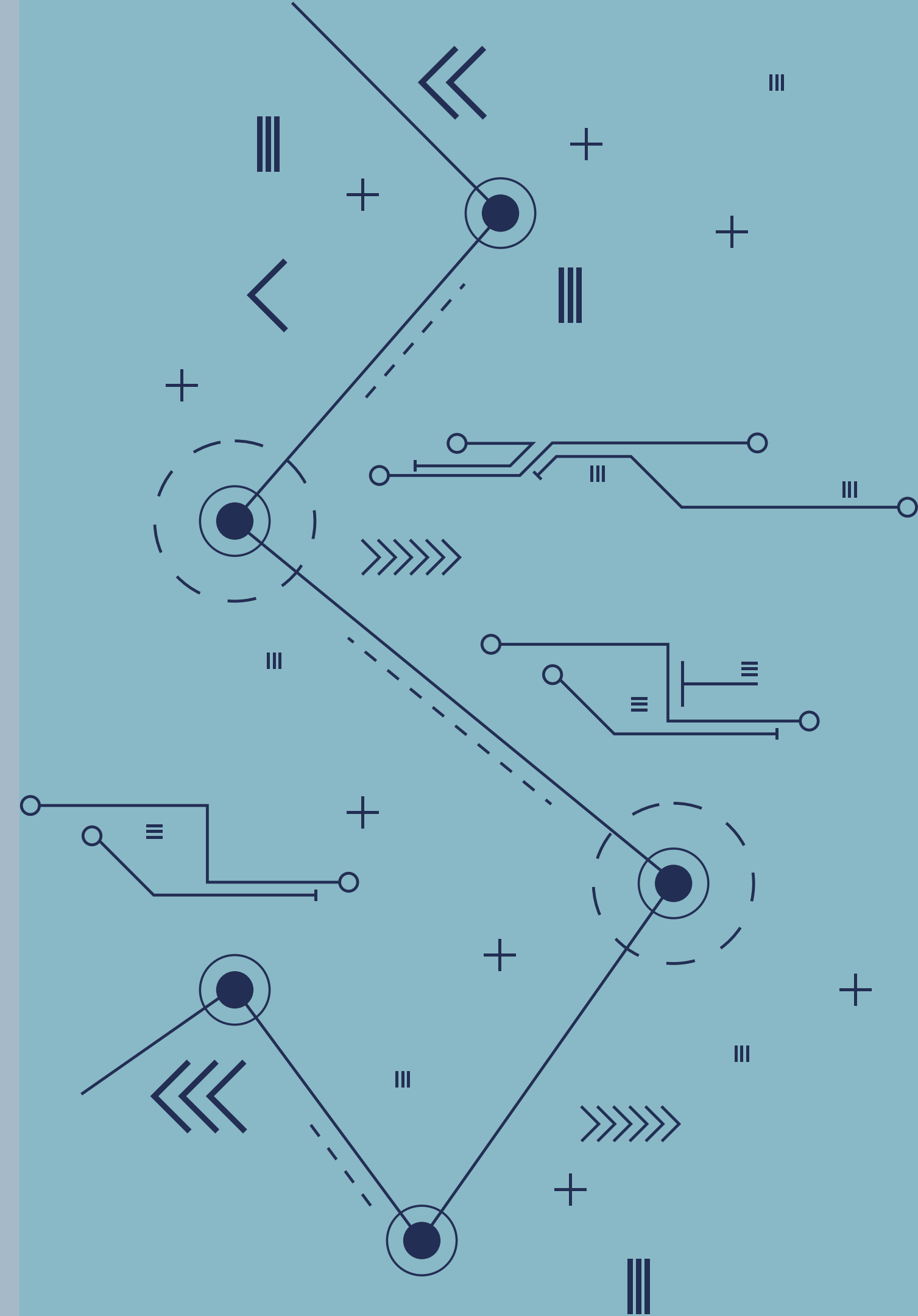
Bærekraft og miljøforståelse: Kompetanse innen ESG (Environmental, Social, Governance) og økologisk landbruk blir stadig viktigere i lys av økende miljøbevissthet og behovet for bærekraftig utvikling.

04 Rekruttere og beholde

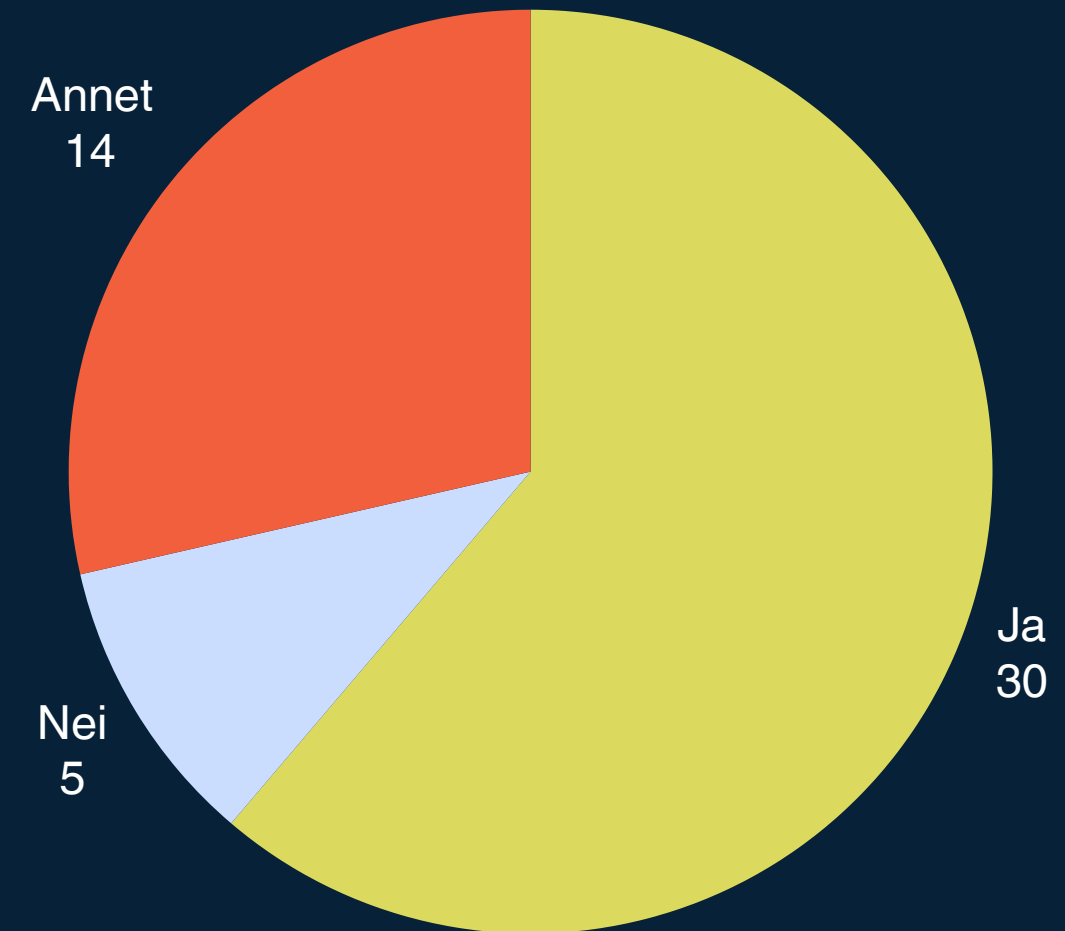
Skal næringslivet i Vesterålen ha en tydelig posisjon i nord, må vi sikre arbeidskraft og kompetanse. Vesterålen næringslivssamarbeid ønsket derfor innsikt om hvordan bedrifter jobber med dette, slik at vi kan samarbeide om felles løsninger.

Næringslivet legger stor vekt på gode og inkluderende arbeidsmiljø

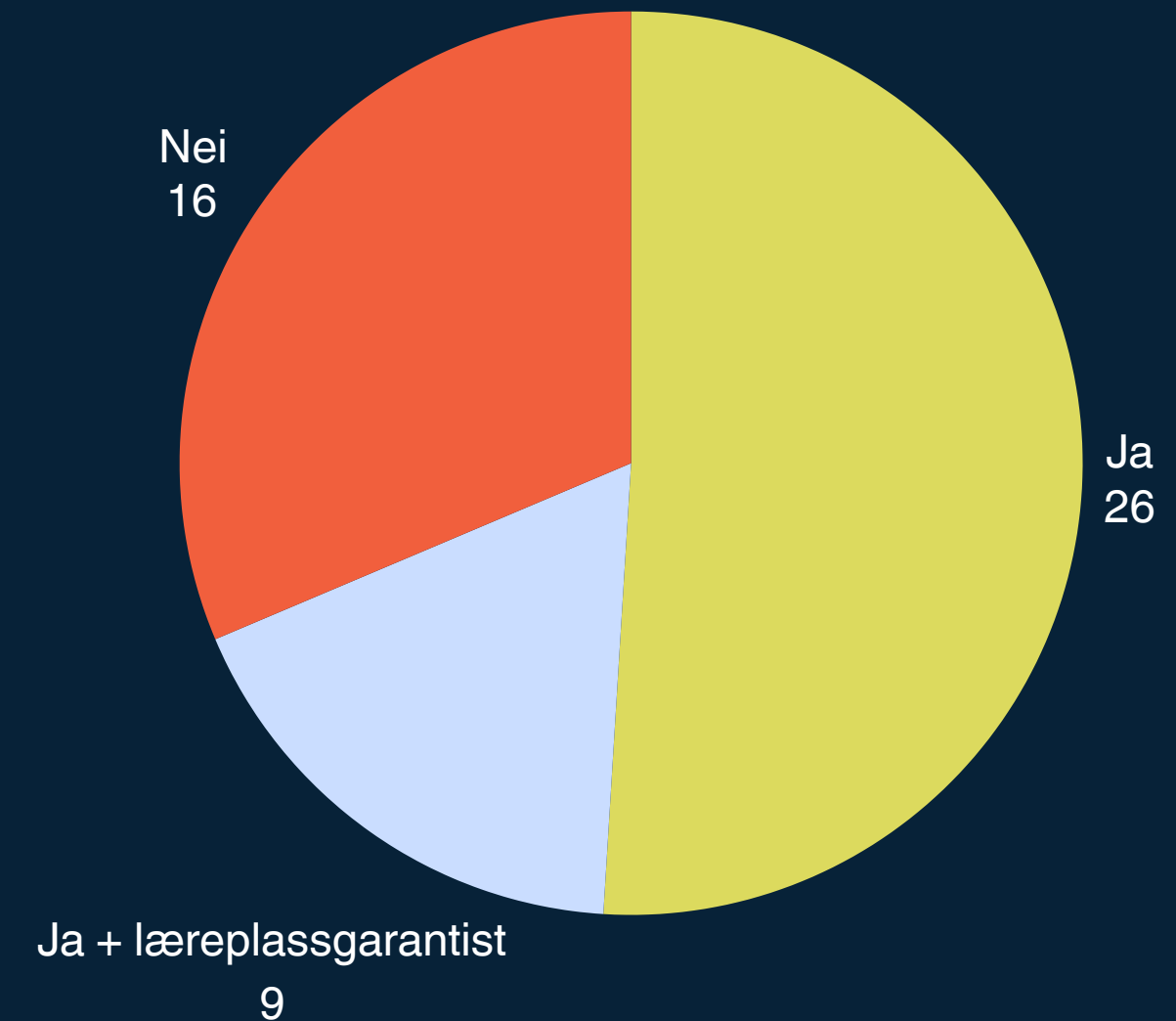
Samlet sett legger næringslivet i Vesterålen stor vekt på å skape gode arbeidsforhold og et inkluderende arbeidsmiljø for å beholde ansatte på lang sikt. Dette inkluderer tiltak som sosiale arrangementer, karriere- og kompetanseutvikling, medvirkning og inkludering, samt fokus på kommunikasjon og trivsel.

Samarbeider dere med
utdanningsinstitusjoner
om rekruttering?

Er din bedrift en
lærebedrift?

05 Resultater og funn

Oppretthold dagens tilbudsstruktur

Dagens tilbudsstruktur har en god bredde og dimensjonering, ut fra elevtallsgrunnlaget.

Elevtallsprognosene for det neste tiåret er relativt stabile, med kun en marginal nedgang i vår region.

For næringslivet er det viktigste at dagens tilbudsstruktur opprettholdes. Vesterålen trenger en variert tilbudsstruktur for å imøtekomme elevenes ønsker og næringslivets behov for arbeidskraft og kompetanse.

Lokal handlingsfrihet og verktøy

Arbeidsmarkedet og utvikling av lokalt næringsliv fordrer fleksibilitet og lokal handlingsfrihet.

Skoleeier må gjøre skolene i regionen i stand til å tilpasse sine tilbud ut fra konjunkturedringer og etterspørsel. Dette gjelder særlig etablering av kobinasjonsklasser (for fellesfag) og alternative utdanningsløp.

Styrk tilbud for industri, matproduksjon og reiseliv

Næringslivet i Vesterålen har store aktører innen fiskeri og havbruk, med et avgjørende behov for etablering av tilbud på Vg2-nivå innen

- industrideknologi
- kjemiprosess- og laboratoriefaget
- automatisering.

Reiselivet i Vesterålen er i vekst. Skal vi utvikle potensialet, trenger vi en styrking av tilbudet på Vg2 Salg og reiseliv.

Tett og systematisk samarbeid

Næringslivet i Vesterålen er opptatt av at skoleeier, skolene og næringslivet må samabeide tett og systematisk, om tilbudsstruktur og opplæringstilbudet. På den måten sikrer vi at tilbudet er oppdatert og relevante for næringslivet, at opplæringen er praksisnær og motiverende for våre elever og lærlinger.

Samlet innspill fra Vesterålen

Samarbeid om lærekrefter og kompetanse

Vi tror det ligger et stort potensiale i samarbeid mellom næringsliv og skoler om kompetanseutvikling og utveksling av lærekrefter.

Næringslivet i Vesterålen er klar for å pilotere slike løsninger i samarbeid med skoleeier og skolene i regionen. Dette tror vi et konstruktivt tiltak for kompetanseutvikling, rekruttering og med stor overføringsverdi til andre distrikts-regioner.

Fullføre og bestå

Næringslivet vil bidra til at elever og lærlinger fullfører og består, og oppfordrer skoleeier til ressurser og tiltak som sikrer gode overganger, øker trivsel og motivasjon hos ungdommene våre.

Næringslivet har igangsatt prosjektet “Vesterålen best på yrkesfag” (2024-26), som skal bidra til kompetanseheving om muligheter innen utdanning- og arbeidsliv i regionen, bidra til at flere fullfører og består vg. opplæring og læretid. Kvalitet, motivasjon og trivsel må være en felles prioritet for å ta vare på alle ungdommene vi har i Vesterålen.